

PŠA MĚNÍ FORMU

Po několika letech pravidelných každoměsíčních přednášek mění od letošního roku Pražská škola alternativ v souvislosti s požadavky Nadace Rosy Luxemburgové formu akcí na konference. V 1. pololetí budou uskutečněny tři. První, která je plánována na čtvrtek 28. února od 9 do 16.30 v Poslanecké sněmovně, nese název „Daňový systém v ČR a jeho možné alternativy“ a účast již slíbili Aleš Chmelař, Ilona Švihlíková a další odborníci a politici. V dubnu bude následovat konference „Daňová spravedlnost jako předpoklad udržitelného rozvoje“ a v červnu „Ekonomická demokracie“.

PŠA se bude podílet na dalších akcích, v únoru např. ve středu 5. od 19 hod. v Transzit display, Praha 2 – Ditrichova 9, spolu se Socialistickým kruhem seminář „Formy odporu proti rasismu“. Pořadatelé PŠA z Ekumenické akademie však rozbíhají i projekt z jiné oblasti – výrobní. Družstvo Fair a Bio Ekumenické akademie Praha připravilo sociální projekt pražírny fairtradeové kávy, jejího zpracování a distribuce, který má dát práci osobám ze znevýhodněných skupin ve věku 26-60 let. Přitom nejde jen o zaměstnání daných osob, ale také o praktikování sociálních standardů a ekologické udržitelnosti a o vzdělávání k udržitelnosti ekonomické, sociální a ekologické.

(kru)

► Ilona Švihlíková na přednášce v KC Prádelna

V PRÁDELNĚ PROPRALI SOUČASNOU SPOLEČNOST

Komunitní centrum Prádelna v Praze 5 takové Kbesedy jako 14. ledna asi často nezažívá. To-lik kritiky současného režimu a kapitalismu, ale současně i návrhy překonání, zdejší stěny zvyklé na kursy šití, aerobik apod. sotva slyšají. Přednášející ekonomka Ilona Švihlíková a diskutující, mj. psychiatr a exministr zdravotnictví Ivan David, mediální odborník Štěpán Kotrba, či politolog Radim Valenčík, kriticky rozebírali českou, evropskou a světovou politickou, ekonomickou a sociální současnost, různé projevy vyvěrající z kapitalistické podstaty režimu, z konzumerismu i základních lidských vlastností a načrtávali možnosti nápravy a alternativního vývoje. Před asi 35 účastníky poukazovali na prohlubující se deficit demokracie, kterou zatlačují klientelisticke zájmy, na tunelování veřejných financí a také na vytrácení se vědomí kontextu jednotlivých jevů a nápravných řešení. Další upozorňovali, že inspiraci pro celý svět včetně Evropy možno hledat ve zkušenostech z Jižní Ameriky. Místní zase konstatovali, že dodnes se občanská sdružení a vedení MČ potýkají s dědictvím někdejšího starosty Milana Jančíka, který dle nich otevřel developerům dveře na úkor zájmů zdejších občanů.

(kru)

► Demonstranti před Cobo Center v Detroitu 12. ledna 2014

► Megan Mintonová (uprostřed)

► Bývalý zaměstnanec automobilky Ford Mark Farris s transparentem hlásajícím „1 % má také dvě třídy: milionáře a miliardáře“

► Němečtí reportéři natáčejí rozhovor s členy Autoworker Caravan

DEMONSTRANTI POŽADUJÍ HOSPODÁŘSKÉ ZOTAVENÍ PRO OBČANY

Den před oficiálním zahájením 25. ročníku mezinárodního autosalonu v Detroitu se před budovou Cobo Center, kde se autosalon koná, sešly desítky demonstrantů z řad zaměstnanců automobilového průmyslu a odborářů a požadovaly „hospodářské zotavení pro občany“.

Akci zorganizovalo sdružení zaměstnanců automobilového průmyslu „Autoworker Caravan“, jež vzniklo v roce 2008 v reakci na finanční krizi a následný bankrot automobilek General Motors a Chrysler. Podle organizátorů je Detroit, který loni vyhlásil bankrot, dějištěm cílených útoků na pracující a odbory. Prostřednictvím protestního shromáždění hodlali oslovit zahraniční novináře, jichž se na autosalon každoročně sjíždí kolem pěti tisíc, a upozornit je na skutečnost, že zatímco automobilky vykazují rekordní zisky, jejich zaměstnanci jsou nuceni k ústupkům jako například k nižším platům a omezeným výhodám v rámci nově zavedených dvoustupňových platových tříd.

Megan Mintonová začala pracovat v montážní hale Toledo Chrysler Jeep Assembly Plant v srpnu 2013 a byla zařazena do nejnižší platové třídy druhého stupně, přičemž zdravotní pojištění, do něhož není zahrnuta oční ani zubní péče, začal zaměstnavatel za ni odvádět až letos v lednu.

„Nevadí mi, že kolegové ve vyšších platových třídách mají vyšší mzdy, protože zde pracují déle než já. Jenže já kvůli tomu novému dvoustupňovému systému nikdy nebudu mít jejich hodinovou mzdu, bez ohledu na to, jak dlouho tady budu pracovat,“ vysvětluje Mintonová.

Organizátoři se domnívají, že automobilky jednájí v součinnosti s průmyslem fosilních paliv a ignorují změnu klimatu zapříčiněnou spalováním fosilních paliv. Mají rovněž za to, že Detroit by se mohl stát lídrem ve výrobě komponentů pro odvětví veřejné dopravy a obnovitelných energií.

Podle Franka Hammera, bývalého předsedy pobočky odborů amerických automobilových zaměstnanců UAW a spoluzakladatele sdružení Autoworker Caravan, by automobilky mohly zaměstnancům pomoci a oživit hospodářství transformací nevyužívaných výrobních závodů, v nichž by se mohly vyrábět ekologické produkty, například vlaky, solární panely a větrné turbíny. Nejenže by tak vytvořily tisíce nových pracovních míst, ale rovněž by přispěly k boji proti globálním změnám klimatu a ke snížení emisí uhlíku.

Text: Diana KRAUSOVÁ

Foto: James FASSINGER (www.stillscenes.com)

PIRÁTI O PARTICIPACI

Celostátní forum Pirátů nemohlo být odlišnější než sjezd ODS, který jsem měla puštěný těsně před odjezdem na ČT24 (mj. upozorňuji i na mediální pokrytí: celodenní kontinuální přenos o ODS, zatímco o pirátech jedna polozprávička spojená s informací o Suverenitě.)

Forum se konalo v Pardubicích v rockovém klubu Žlutý pes. Přijeli jsme s Tomášem Tožičkou po poledni. Poslali pro nás na nádraží svého maskota Piráta mořského, což je neuvěřitelný týpek, který chodí s plyšovým papouškem a bambitkou (tyto rekvizity v autě ale neměl). Vysadil nás na oběd ve spřízněné hospodě, kde sedělo několik delegátů a jak se později ukázalo, tak i švédská europoslankyně. Po obědě jsme dorazili do klubu – tmavé doupě s reflektory, zahulené, s barem.

Právě se představovali kandidáti na místopředsedy; Ivan Bartoš měl již za sebou úspěšnou volbu předsedy. Po skončení debaty s kandidáty nastoupil Jan Korytář jako předseda nejspřízněnějšího politického subjektu Změny. Ač někteří místopředsedové spolupráci s jinými politickými subjekty příliš nepreferovali, Bartoš Korytáře představil poměrně velkoryse a přivítal. Svou řečí si Korytář celkem získal sympatie – sklídl několik potlesků a vystoupení zakončil glosou, že podle něj je v každém změnaři kus piráta a v každém pirátovi kus změnaře. Pak převezl moderování Mikuláš Ferjenčík – nastínil téma participativních rozpočtů a představil Tomáše Tožičku jako odborníka na ně. Tomáš v asi 20minutové prezentaci představil předpoklady participativního rozpočtu – komunitní přístup, výhody a detailně popsal postup v Porto Alegre a verzi v Saint Denis. Já jsem řekla pár slov o petici. Následovala kratší diskuse, v níž jeden pán vystoupil s tím, že participativní rozpočet velmi podporuje a zve nás do jejich obce Valeč, kde jsou velmi aktivní. Jan Korytář také o tohle téma projevil zájem.

Piráti si již dříve zpracovali svoji verzi participativního rozpočtu, která je stavěna projektově. Tomáš před tím obecně spíš varoval, avšak piráti nemají žádné zaměstnance, aby to mohlo být jinak.

Kateřina Vojtíšková

AKCE BUDOUČÍ

SOK – Sdružení pro levicovou teorii Vás zve na akci „Formy odporu vůči rasismu“. Česká republika nyní čelí bezprecedentnímu nárůstu aktivit rasistů. Antirasisté se staví na odpor. Je však také nutná teoretická reflexe antirasistických aktivit, jinými slovy poučit se z minulosti. Co si můžeme vzít z vizí dvou bojovníků proti rasismu M. L. Kinga a Malcolma X? Kdy: Středa, 5. února, 19:00 – 21:00. Kde: Galerie Tranzitdisplay, Dittrichova 9/337, Nové Město, Praha 2.

LEDNOVÁ PRŮBĚŽNÁ ZPRÁVA O PETICI ZA PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET V PRAZE

K20. lednu jsou u zmocněnce soustředěny podpisové archy se 389 podpisů, další jsou na arších, které jsou u aktivistů sbírajících podpisy. Na internetu na adrese www.petice24.com je 56 podpisů, Občané mohou připojit podpis na http://www.petice24.com/za_zavedeni_participativniho_rozpotu_v_praze. Další informace mohou zájemci najít na www.alterantivazdola.cz v části Projekty/Participativní rozpočet. S předáním petičních archů primátorovi Prahy, resp. zástupcům Magistrátu hlavního města Prahy se počítá v polovině února s tím však, že petice jako propagační a osvětová činnost poběží dále.

V městské části Praha 8 se zástupci Strany zelených přihlásili k zájmu využít metodu participativního rozpočtu prostřednictvím příspěvku k debatě o představách stran v zastupitelstvu městské části o tvorbě rozpočtu (viz lednové číslo časopisu Osmička). Dohodnuta byla možná vzájemná spolupráce s Alternativou Zdola. Zájem rovněž projevila zastupitelka zelených v Praze 6 Petra Kolínská a nabídla prověřit zájem u zastupitelů dalších městských částí. Domnívá se, že příznivé podmínky pro start participativního rozpočtu v Praze by se mohly nacházet kupř. v Praze 2 a MČ Suchdol, Slivenec a Troja. Václav Exner pokračuje v jednání o možnosti zavedení participativního rozpočtu v pražských Horních Počernicích. Celkem tak už proběhla jednání se zastupiteli sedmi pražských MČ.

Osvětové vystoupení o participativním rozpočtu absolvovali Tomáš Tožička a Katka Vojtíšková na sjezdu Pirátské strany 18. ledna v Pardubicích. Ilona Švihlíková o participativním rozpočtu hovořila také na setkání starostů Regionservis a na přednášce v komunitním centru Prádelna v Praze 5. Tomáš Vokoun zavítal do Bratislavy, aby navštívil Kancelář pro participaci veřejnosti a seznámil se s aktuálním stavem zavádění participativního rozpočtování a plánování na Slovensku. Črtá se také naděje na získání informací o uplatňování participativního rozpočtu v desítkách polských měst.

Zástupci AZ se chystají v polovině února do Banské Bystrice, aby se seznámili se způsobem, jak tam pracují na startu „parozu“. Základní, východiskový bod je ovšem jasný – politická vůle zastupitelů dobrovolně se zříci absolutní moci nad tvorbou rozpočtu a z demokracie zastupitelské vykročit směrem k demokracii smíšené, tj. s prvky demokracie přímé. (ve, tv, kv, kru)

PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

HLEDÁME SPOLUPRACOVNÍKY PRO PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET V PRAZE

Od září minulého roku občanská iniciativa Alternativa Zdola rozjela kampaň za zavedení participativního rozpočtu v Praze. Hledá všechny, kteří mají o participativní rozpočet v Praze a v jejích městských částech zájem a chtějí se aktivně zapojit do prosazení tohoto nástroje do činnosti zastupitelských orgánů a do jeho vlastního naplňování. Pokud chcete podpořit zavedení participativního rozpočtu ve vaší městské části, vyplňte nám, prosím, dotazník: <https://docs.google.com/forms/d/1XZaOTwXeGbIIszTJUQB1bYKHMNq3dneawbsFjA20FZU/viewform> (tv)

„VELKÁ“ A „MALÁ“ POLITIKA A EKONOMIKA

Velké dopady má nejen politika a ekonomika na úrovni vlády, nýbrž i na úrovni lokální, vyplývající z aktivity samotných místních občanů. Takový je závěr besedy, kterou v Jablonci nad Nisou uspořádala 28. ledna tamní Okresní Hospodářská komora ČR, na níž vystoupili ekonomové Jan Mládek a Ilona Švihlíková. Právě činnorodé cílevědomé rozvíjení regionálních ekonomických cyklů posiluje a stabilizuje ekonomiku a sociální sféru regionu, takže jsou odolnější vůči vnějším vlivům nejen díky výrobní základně, nýbrž i kvůli stupni lidského, podnikatelského a společenského rozvoje.

Přítomných více než 70 podnikatelů, manažerů, ale třeba i ředitelů škol, se zajímalo o představy nastávajícího ministra průmyslu a obchodu, ale zaujala je i přednáška Švihlíkové, která obsahovala jak globální souvislosti, tak význam lokální ekonomiky. Právě ona akci zahájila letným pohledem na krizi Západu a jeho neschopnost najít řešení (s politováním mj. konstatovala, že francouzský prezident obhajuje dávno vyvrácené teze, že nabídka stimuluje poptávku). Poukázala na opouštění tržní soutěže a příklon (nadměrných) firem a k dobývání renty – tunelování veřejných financí a zajištění státu vlivnými skupinami, přičemž charakterizovala českou ekonomiku jako ekonomiku kolonie, bez finalistů, kteří by určovali ceny, takže je ČR přívěskem SRN. Za větší problém však považuje způsob veřejného chování, stav, kdy lidé vnímají společnost jako „my“ a „oni“, kdy jsou z většiny občanů jen diváci – a oni se tak také vnímají – a kdy roste počet těch, kteří čekají na spasitele. Lidé musejí věřit, že mohou situaci vlastní aktivitou změnit, zdůraznila a pak opakovala i v diskusi. Vysvětlila také, že každý region by si měl zjistit, jaké má zdroje a kam odplývají, vyzdvihla nutnost komunikace a participace v komunitě, variantního hledání řešení a odvahy ke kvalitativním změnám.

Mládek začal kritikou korupce, konstatoval, že pro řadu lidí je problém postavit se agresorovi („šmejdu“, exekutorům), rostou pochybnosti, jestli si v ČR dovedeme sami sobě vůbec vládnout. Vyzdvihl nutnost získat zahraniční investice, kritizoval předchozí vlády za opomíjení čínských investorů. Velkou pozornost proto chce věnovat ekonomické diplomacii, hledání mezer na globálním trhu. Důležitým tématem bude energetika, efektivita dostavby JETE a otázka, zda zvyšovat podíl obnovitelných zdrojů či snižovat emise. Načrtl možnost rozdělení ČEZ na jadernou a nejadernou část kvůli vykoupení podílu jiných akcionářů. Kritizoval, že ohledně ekologie si EU stanovuje různé standardy a limity, avšak svět se chová jinak. Velkou pozornost chce také věnovat školství, neboť neprodukuje dostatek kvalifikovaných sil pro českou ekonomiku. Mládek v diskusi odmítl dramatické reformy, nyní žádá především fungující stát, aby ekonomiku nebrzdila neschopnost realizovat zákonná pravidla a běžné administrativní postupy. Upozornil, že levný stát může být drahý, proto je nutná profesionální státní správa. Varoval ovšem také před bezbřehým kapitalismem, který vede k velkým nerovnostem, proto podporuje progresivní zdanění. (kru)

► Jan Mládek

OBSADIT TELEVIZI MÍSTO ZIMNÍHO PALÁCE NESTAČÍ

Poukaz na to, že socialismus a cesta k němu jsou mnohem složitější, než se zdá mnohým příznivcům jednoduchých řešení a zjednodušených představ, přinesla beseda Čaje o páté dne 24. ledna, jehož tématem bylo „Proč demokratický socialismus?“ a hlavním hostem byl předseda Strany demokratického socialismu a jeden z mluvčích Spojenství práce a solidarity Milan Neubert.

Přiblížil 17letou historii SDS a zejména některé z politických principů této neparlamentní strany, které ji odlišují od KSČM a ČSSD, kupř. důraz na svobodu, jímž se blíží anarchokomunismu. Jedním z projevu toho je mj. zavedení registrovaného sympatizanta SDS, což má přispět i k rehabilitaci stranic tví v ČR, které po 24 letech je – jak ukázal volební úspěch ANO a Úsvitu - v krizi. Velkou pozornost věnoval Neubert a další hosté z SDS uvědomění si složitosti společnosti, společenských jevů a procesů, politické moci, ekonomiky, sociálních záležitostí, působení informací atd. Proto „nestačí místo Zimního paláce obsadit televizi“, varoval Neubert a podtrhl potřebu socialismu dlouhodobé intenzity – stabilního systému s vnitřními sebekorekčními mechanismy, které by nedopustily propadnutí do extrémních stavů, jako v minulosti. V té souvislosti podotkl, že je nutno si také vyjasnit, co to vlastně levice, resp. levicovost je.

Odmítl jako zjednodušující např. tvrzení, že by nejbohatší na krizi jen vydělali. Konstatoval, že na počátku krize, při prasknutí bublin, právě oni zaznamenali značný pokles hodnoty svého majetku. Zvýšili proto stupeň vykořisťování nižších tříd, využili fenoménu a obrazu krize, tlačili je do uskromňování, takže ony po celou dobu krize skutečně ztrácejí, zatímco nejbohatší se po několika letech nejen vrátili na původní hodnoty, ale jsou již na rekordních hodnotách, popsals proces Neubert.

(kru)

PRVNÍ POLITICKÝ ÚSPĚCH VAŠÍ PODPORY EVROPSKÉ OBČANSKÉ INICIATIVY

V únoru loňského roku jsme se na příznivce AZ obrátili s prosbou o podporu petiční akce EOI „Voda a sanitace jsou lidská práva“. Tato iniciativa vycházela z požadavku, aby voda nebyla považována za komoditu, ale za veřejný statek a aby tedy podle toho s ní v EU bylo nakládáno. (Připomenutí celého obsahu této petiční akce najdete na www.right2water.eu/cs/node.) Podporu této iniciativě vyjádřilo celkem 1 889 790 občanů ze všech států Evropské unie, proti „úředně“ požadovanému 1 milionu. Prvního politického úspěchu dané EOI bylo dosaženo již v červnu 2013, když ještě před odesláním úředně ověřených podpisů oznámil komisař Barnier, že voda bude vyloučena z koncesní směrnice EU. Po předání 1 659 692 platných podpisů Evropské komisi dne 13.1.2014 byla petice „Voda a sanitace jsou lidská práva“ přijata k veřejnému slyšení v Evropském parlamentu na 17. února 2014 a ve stejný den má být projednána také v Evropské komisi. Zástupci této EOI budou v těchto institucích obhajovat seznam konkrétních praktických akcí, které by měla EK realizovat pro reálné prosazení těchto lidských práv.

Za připomenutí v této souvislosti stojí také skutečnost, že i 3. Výbor OSN přijal už 21.12.2013 rezoluci „o lidském právu na nezavadnou pitnou vodu a na hygienická zařízení“ se zdůvodněním, že jsou tato práva odvozena z práva na přiměřenou životní úroveň.

Zdá se tedy, že při využívání nástrojů participativní demokracie se mají nejen mocenské struktury, ale i občané naší republiky, ještě hodně co učit. Česká republika totiž i v této EOI patřila mezi země, které rozepsanou kvótu pro sběr podpisů nesplnily. Místo požadovaných 16 500 podpisů jsme jich dokázali sesbírat pouze 7 575. Zato nářky nad nedostatkem přímé a participativní demokracie nám jdou skvěle!

(Há)

SQUATTY V ČR ZATÍM JEN Z REBELSTVÍ NEŽ ZE SOCIÁLNÍ NUTNOSTI

Squattování je zatím v ČR především projevem rebelství, nikoli sociální nutnosti, pokusy bezdomovců zapojit se do squattovacích komunit byly dosud víceméně neúspěšné, vyplynulo z besedy v rámci akce „Může být squatting cestou k oživení mrtvého prostoru?“, kterou 17. ledna uspořádali studenti Univerzity Karlovy s podporou Alternativy zdola v pražské usedlosti Cibulka, která byla v minulosti známým squattem.

Cibulka sama je dokladem spornosti paušálního odsuzování squattingu, neboť usedlost už roky měla být přetvořena nějakým developerským projektem, ale díky krizi se tak dosud nestalo, takže její majitelka někdejší squatt určitým způsobem trpěla a i nyní je objekt squatterským aktivistům přístupný. Posun ve vnímání squattu dokládala i účast místostarosty Praha 3 Matěje Stropnického (SZ) a zejména místostarosty Prahy 5 Petra Lachnita, který jako sociální demokrat je členem strany rozhodně konformnějších přístupů, než jsou zelení. Jan Májíček (SocSol, PŠA, ProAlt) se v přednášce zabýval jak teorií tak praxí squattingu. Konstatoval, že sje rozlišováno pět druhů squattingu, kromě sociálního kupř. protestní, ochranný, či kulturně-umělecký, tj. pouze jeden je ze sociální nouze, zatímco ostatní jsou projevem určitého životního postoje. Z toho důvodu ve Švýcarsku některá města platí „tátu squatterů“, který mladým rebelům pomáhá zvládnout údržbu a opravy objektů: „Rodičové ze středních tříd tak chtějí zajistit, aby jejich ratolesti během svých let umělecké či politické rebelie měli po ruce někoho zkušeného, kdo jim s „domácností“ a domem pomůže.“ Právě fakt, že pražské squatty byly dosud rebelské, akcemi komunit určité intelektuální úrovně, společenství udržujících určitá vnitřní pravidla, je také patrně vysvětlením, proč do nich bezdomovci nezapadli. Jejich osobnostní sebedestrukce, neschopnost udržovat i minimální pravidla squattu, je totiž již příliš rozsáhlá a hluboká.

V panelové diskusi vystoupili Tomáš Tožička (AZ), Alexandr Žabka (organizátor squattu na Okoři, který se ale již změnil na poměrně oficiální nájem tamního mlýna) a Matěj Stropnický. Ten se nejvíce věnoval problematice sociálního bydlení, kterou obce musejí řešit, ale dotkl se i squattu a možného využití žižkovského nákladového nádraží, kde by alternativní umění mohlo najít prostor. Žabka, jenž působí v křesťanské komunitě, probíral otázku etiky a nadměrného vlastnictví, které stojí v protikladu s životem Krista. Tožička akcentoval zodpovědnost občanů za veřejný prostor. V debatě zazněly filosofické kořeny squattování opuštěných a neudržovaných veřejných a soukromých objektů. Squatt je pro squattery formou protestu proti konzumerismu a kapitalismu, jejich vnímání vlastnické zodpovědnosti nejen za (ne)naplňování smyslu a funkce objektu, ale i za působení objektu (tím spíše chátrajícího) na veřejný prostor a společnost. Squatting se odráží se i v jejich životním stylu, častém vegetariánství, v ekologickém chování, v umělecké tvorbě, v nepoužívání některých modernějších zařízení, strojů a přístrojů.

Součástí akce, jíž se účastnilo okolo 50 lidí, byla koncertní vystoupení, úvodní obstaral písničkář Miloš Hlávka, který k tomu zvolil vesměs texty inspirované biblickými událostmi, např. Kain a Abel, Jidáš apod. Neopomněl ovšem ani na soudobé problémy, kupř. písní o modrých strakách. Filmový program představil dva dokumenty: jeden o pražských squattech, jejich vzniku, životě a likvidaci, „Obsad a žij“, druhý přenesl diváky na Intersquat do Berlína a na bojiště o záchranu poznaňského squattu Rozbrat. Projekci doplnilo vystoupení režiséra Zdeňka Chaloupky.

(kru)

ZÁZRAK NA DUNAJI

Na chvíli se zasněte. Představte si, že pokud se bude měnit okolí vašeho bydliště, přijde vám do schránky dotazník. Můžete se vyjádřit o nakládání s majetkem obce. Pokud máte nějaký problém ve svém okolí, každý pracovní den podvečer můžete přijít na radnici, kde existuje specializovaná Kancelář pro participaci veřejnosti, jejíž úředníci vás vyslechnou a začnou problém řešit. To, že každý rok můžete rozhodovat o výdajích obecního rozpočtu, už se bere jako samozřejmost. A o činnosti této kanceláře se každý měsíc dočtete v radničních novinách, takže vám nic důležitého neunikne. Fantazie? Ne, v Bratislavě od minulého roku realita.

Minulé léto si Peter Nedoroščík, člen občanského sdružení Utopia, jenž patří mezi realizátory prvního participativního rozpočtu na Slovensku v Bratislavě, užíval klidnou dovolenou. Nechtěl si ji nechat rušit ani braním telefonů a proto dal svůj mobil na hraní malému synovi. A tak se stalo, že když mu zavolal starosta místní části Bratislava — Nové Mesto Rudolf Kusý, ozval se z druhé strany drátu jiný člověk, než kterého čekal. Hledal Petera Nedoroščíka, protože mu chtěl nabídnout spolupráci na tvorbě participativního rozpočtu v Novém Městě. Nedoroščík naštěstí postřehl, že syn si přestal hrát a začal s někým mluvit, takže si hovor převzal a domluvil projekt, který svým rozsahem dalece přesahuje samotný participativní rozpočet.

Slovo dalo slovo a už na podzim odstartovala spolupráce mezi městskou částí a organizací Utopia. Bylo ovšem potřeba zvolit formu. Jako nejjednodušší a nejrychleji proveditelné se ukázalo zaměstnat šesti lidí na částečný úvazek, který by se participativním aktivitám věnovali. „Jenže pak nevěděli, kam nás umístit. Do žádného oddělení jsme svým zaměřením nepasovali. Tak to vyřešili tak, že vznikla Kancelář pro participaci veřejnosti, přímo podřízená vedení Nového Mesta,“ popisuje vznik nového oddělení Nedoroščík.

ZAMILUJETE SI SVÉHO ÚŘEDNÍKA

Je čtvrtek 23.1.2014, několik minut před 17 hodinou. Na úřadě místní části je vše nachystané na setkání neziskovek, které se chtějí podílet na plánování přeměny bývalého cyklistického stadionu na Tehelném poli na sportovní park. Hned přes ulici je fotbalovým fanouškům z dob federace známý stadion Slovanu Bratislava.

Jako obvykle, zatím je pusto a prázdno. Využívám tedy situace a dávám se do řeči se architektkou a urbanistkou Zuzanou Žužiovou, facilitátorkou dnešního setkání. Začínáme se bavit o dnešní účasti a přecházíme na téma všeobecné ochoty lidí podílet se na rozhodování. „Lidé jsou otrávení, myslí si, že stejně nic nezmění,“ má jasno o dnešním většinovém postoji. Hned přidává zkušenost ze svého okolí: „Mám kamarádku, která se takovýchto věcí nechce účastnit, protože říká, že nechce marnit svůj drahý čas.“ V současné době se do aktivit kolem cyklostadionu zapojilo přibližně 1% obyvatel 36 tisícové městské části. Sama je tím co dělá prodchnutá, ale dobře si uvědomuje úskalí celého procesu: „První projekty se musí povést, pak se přidají další lidé. Pokud je výsledky zklamou, tak skončí i ti, co teď participují.“

Místnost se začíná pomalu plnit. Účast není ohromující, ale protože se jedná o první setkání se zástupci specifického segmentu společ-

nosti, je účast ucházející. Mezi účastníky je vidět jak zástupce nejmladší generace, tak lidi předdůchodového věku. Zastupují neziskový sektor, jako kulturní organizace nebo organizace starající se o zeleň. Dorazili i zástupci příspěvkových organizací, například ředitelka místní knihovny. Sestavu doplňují zastupitelé.

Úvodní prezentace se věnuje převážně seznámení se samotným participativním procesem. Obdobné setkání, jako dnes s neziskovkami, už proběhlo s veřejností, podnikateli a studenty. Chystá se ještě setkání s obyvateli z okolí stadionu a odborníky. V průběhu procesu mohou domácnosti z okolí areálu odevzdávat vyplněné dotazníky, které dostali do schránek. Kdokoliv může vyplnit dotazník na internetových stránkách. Z podnětů vznikne návrh budoucí podoby parku, o kterém se bude hlasovat. Výsledkem procesu bude návrh zadání projektu, pro architektky.

Po prezentaci následuje hlavní část dnešního programu, sbírání návrhů. Jejich paleta je skutečně široká: Amfiteátr, skejtpark, knihovnička, horolezecká stěna, relaxační chodníček, zavírání parku na noc, spásání trávy ovce a kozami. Facilitátorka zatím všechny nápady zapisuje na flipchart. K nápadům se ozývají i protinázory: kulturní akce budou rušit obyvatele z okolí, skejťáci budou sprostě mluvit před malými dětmi, horolezeckou stěnu bude muset někdo provozovat, lidé chtějí chodit do parku i pozdě večer, a pokud se budou pást na místě zvířata, tak se člověk bude bát sednout do trávy, aby se nezašpinil. Vše však probíhá v naprostém klidu. Nikdo nezvyšuje hlas, neskáče do řeči ostatním ani neuspává ostatní dlouhými monology. Úplně poslední příspěvek v diskusi je pak překvapením. Slovo si vezme starší účastnice, která prohlásí „Ráda bych vám za to co děláte poděkovala.“ Tady své úředníky prostě milují.

ROZPOČET JE POUZE ZAČÁTEK

Na pilotní ročník participativního rozpočtu v Novém Městě je vyčleněno 20 000 € (540 000 Kč). Jedná se o minimální částku, která určitě bude rozdělena. Dále mají obyvatelé možnost navrhnout jakýkoliv další projekt zastupitelstvu, bez omezení výše nákladů. V současnosti se začínají scházet komunity Senioři, Junioři, Zeleň a další, které budou připravovat návrhy projektů.

V Novém Městě však jsou ještě dál a pustili se do participativního plánování veřejných prostor. Kromě zmiňovaného cyklostadionu se třeba jedná o přestavbu tržnice nebo využití volných budov a prostor patřící místní části. O všem co se děje se dozvíte z radničních novin, ve kterých má Kancelář pro participaci veřejnosti každé číslo vlastní dvoustránku.

Pokud máte pocit, že se ve vašem okolí děje něco nekalého, třeba že se chystá developer přeměnit vaše sousedství k obrazu svému, není nejmenší problém se na Kancelář obrátit. Každý pracovní den mezi 15 a 19 hodinou ji můžete osobně navštívit. Díky podnětu občanů se začala řešit podoba náměstí v zástavbě ze 40. let 20. století.

Přestože je v každém městě proces participativního rozpočtu trochu jiný, je vidět společné tendence. Stejně tak, jako v brazilském městě Porto Alegre, kde participativní rozpočet vznikl, se i v Bratislavě rozšiřuje proces participace z tvorby rozpočtu na další politické otázky. V poslední době se u nás ustálilo rčení, že Slováci jsou zase o krok napřed. Doufejme, že ten krok není příliš dlouhý, a participativní rozpočet se co nevidět rozšíří i u nás.

Tomáš Vokoun

PODPOŘTE SEBE!

Představa, že se konečně najde parta nadšenců, která za občany bude bojovat úspěšný boj bez jejich podpory, je velmi, ale velmi optimistická. Je naivní. Pravděpodobnost úspěchu by byla podobná, jako při hledání miliardáře, který by dal své peníze v plen občanům, kteří chtějí spravedlivější svět a více práv.

Měl jsem sen. Že se v naší zemi našly 3000 domácností, které se rozhodly podporovat nezávislé aktivity. Počet domácností v ČR je přibližně 4,5 milionu, z toho polovina domácností je bez dětí. Pokud by se zmíněné tři tisíce domácností – tj. méně než jedno promile celkové počtu – rozhodly, že budou měsíčně přispívat 450 Kč na svobodnou činnost tří organizací, mohla by každá z těchto organizací měsíčně použít 450 000 Kč na svou činnost bez strachu o budoucnost, s jasnou podporou tisíců lidí, kteří stojí za nimi nejen řečmi o morální podpoře, užitečnosti a obdivu, nýbrž s jasnou podporou vyjádřenou také finanční obětavostí.

Pokud má AZ efektivně pomáhat změnám, potřebuje finanční prostředky na svoje aktivity. Můžete nastavit trvalý platební příkaz a posílat nám každý měsíc 150 Kč, 450 Kč, či jinou částku dle vašeho uvážení a možností. Přispívat můžete na náš transparentní účet u FIO banky https://www.fio.cz/scgi-bin/hermes/dz-transparent.cgi?ID_ucet=2500381419. Číslo účtu 2500381419/2010. Do zprávy pro příjemce napište DAR. Pokud vaše dary přesáhnou za rok 1000 Kč, můžete si o tuto částku snížit váš daňový základ. Potvrzení vám vystavíme na požádání.

(tv)

OTEVŘOU SE RADNICE!

Konferenci „Otvírejme radnice“ pořádají v sobotu 8. února od 9:30 do 18:00 hod. Vysoká škola ekonomická a Fond Otakara Motejla ve spolupráci s Transparency International, Oživení a Otevřenou společností. Na pražské VŠE se v Rajské budově v sálu č. 101 mohou účastníci těšit ve čtyřech panelech na vystoupení odborníků a aktivistů jako např. politoložky Vladimíry Dvořákové, Oldřicha Kužílka (OS), Martina Skalského (Arnika), právníka Ondřeje Vondráčka, ale rovněž politiků, kupř. Jana Farského či Jana Korytáře. Hovořit se bude o ukrývání vlastnictví firem, neprůhledných tendrech, územním plánování, zveřejňování smluv, rozpočtů a zakázek, a to včetně konkrétních příkladů záporných i kladných (Semily aj.). Mezi členy programového výboru akce se nalézá i čerstvá náměstkyně ministryně spravedlnosti Hana Marvanová.

Pro členy AZ je termín poněkud nevýhodný – máme již delší čas naplánován pracovní zimní „kemp“, ale téma a možnost oficiálních a neformálních diskusí by mohly být pro řadu dalších aktivistů přitažlivé a užitečné.

(kru)

KONTAKTY

Web: www.alternativazdola.cz
E-mail: info@alternativazdola.cz
Facebook: www.facebook.com/alternativa.zdola
YouTube: kanál AlternativaZdola